

Душан Р. Живковић¹
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет
Одсек за филологију
Катедра за српску књижевност
ORCID 0000-0002-9599-3687

ДИНАМИЧНОСТ ХЕРМЕТИЧКИХ ПЕРСПЕКТИВА У СКИТИНОВОМ ДЕЛУ *О ПРИРОДИ*²

Овај рад представља анализу Скитиновог дела *О природи* у контексту следећих аспеката: 1. интертекстуалних веза са *Corpus*-ом *Hermeticum*-ом (утицаја, примене и поетске модификације); 2. херметизма као Хераклитовог и Скитиновог заједничког идејног темеља; 3. утицаја Хераклитове философије на Скитина, као и Скитиновог оригиналног поетског преображаја; 4. Скитиновог доприноса у развоју рефлексивне поезије.

У сједињењу поезије, мистике и философије, доминантан је Скитинов израз промишљања о тајнама времена у космичким сагласјима. Скитинове херметичке поетске конструкције скривају кодиране истине о универзуму, природи и човеку.

Кључне речи: Скитин, *О природи*, херметичке перспективе, динамичност, цикличност, рефлексивна поезија, Хераклит

1. УВОД

У делу *О природи*³ (Περὶ φύσεως), песника – „јамбографа” (Вишић 2008: 55) „Скитина” (грч. Σκυθῖνος, 4. st. pr. Kr)⁴, „из јонског града Теја” (Вишић 2008: 57), (Τεος, Τέως) остварене су поетске примене⁵ и надградње херметичких аспеката динамичности, цикличности временских перспектива, јединства супротности, симултаности и амбивитетa.

1 dusan.zivkovic@filum.kg.ac.rs

2 Истраживање спроведено у раду финансирано је Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (Уговор о преносу средстава за финансирање научноистраживачког рада запослених у настави на акредитованим високошколским установама у 2025. години број: 451-03-137/2025-03/ 200198.).

3 У *Антологији старе хеленске лирике* Марко Вишић представља овај поетски одломак као песму са називом „Нарав времена”, у својеврсној етнологичарској интерпретацији лирских принципа. Реч је о одломку из Скитиновог дела *О природи*.

4 Доступно на: <https://core.ac.uk/download/pdf/299371016.pdf>.

5 Скитин [...] савременик Платона, писао је *Јамбе* у којима је [...] изразио Хераклитову доктрину, као и [...] дело Περὶ φύσεως (*О природи*) и *Ιστορία* (*Историју*) која је била [...] приказ Хераклових дела као добротвора људског рода: „” Доступно на: <https://oxfordre.com/classics/display/10.1093/acrefore/9780199381135.001.0001/acrefore-9780199381135-e-5772>.

Да бисмо спознали природу наведених односа Скитиновог поетског света и херметичких аспеката потребно је, пре свега, дефинисати основне одлике херметизма, који „представља мистичну египатско-хеленску традицију култа Хермеса Трисмегистоса (грч. Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος, лат. *Hermēs Trismegistus*, „три пута највећи”) – као споја египатског бога Тота (Thoth), бога знања, мудрости (уп. Дљасин 2007: 27; Фохт 1976: 183), библиотеке и енциклопедијске парадигме, митског архитекте египатских пирамида, „креатора језика, тумача и саветника богова”, „изумитеља писања и заштитника свих уметности и вештина (arts) зависних од писања”⁶, и хеленског бога Хермеса (гласника богова, бога информација, двосмислености (уп. Еко: 2001)) – као оваплоћења принципа интерконтекстуалности” (Живковић 2019б: 60). Хермес Трисмегистос (Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος)⁷ је сједињење преносника информација и стваралачке енергије, вишеструког умножавања значења и принципа интеракције (уп. Трисмегистос 2004: 12; Живковић 2019а: 108):

„Као што се Тот сматрао мудрим обележјем светог знања и аутором свих светих књига у Египту, тако се у грчко-римском свету [...] Хермес Трисмегистос сматрао неоспорним ауторитетом у светим знамењима и аутором утицајног корпуса литературе познате као *Hermetica*”⁸.

Такође, анализа утицаја херметизма означава и спознају природе лирске поезије уопште, јер је Хермес, по хеленском веровању – изумитељ лире (уп. Живковић 2021: 6) која се пренела са Хермеса на Аполона (уп. Аполодор 2004) и постала (као у Скитиновом делу) светионик мистичног озарења. Дакле, лирски дух представља основно обележје Хермесовог иновативног ума и срца, јер хеленски термин „лирика” (од хеленске речи: λύρα) сведочи да је управо ова димензија имала доминантну улогу у развоју езотерично-мелодичног духа светске књижевности.

У овом контексту, сагледавајући опште домене односа мистике, философије и поезије – Наука о књижевности је посветила пажњу Хераклитовим философско-космолошким утицајима на Скитина (уп. Сируни 2019).

Постоје значајне опсервације о општим одликама хеленске јамбске лирике, која баштини традицију споја емоционалности и рефлексивности – од славног Архилоха и његове самоспознаје, као и спознаје космичког поретка (уп. Ђурић 1976; Ђурић 2011; Лески 2001), до Скитина (Вишић 2008: 57) – мање познатог, али за наше проучавање значајног, као једног од антиципатора мистично-рефлексивних слојева лирске поезије.

6 Доступно на: <https://www.britannica.com/topic/Thoth>.

7 „Епитет „Трисмегистос” (Τρισμέγιστος) – „три пута највећи”, односно – „тролики”, означава сједињење Хермесове владарске, свештеничке и магијског улоге” (уп. Зелигман 2010).

8 Доступно на: <https://www.hermeticfellowship.org/HFHermeticism.html>.

С друге стране, недовољно пажње је посвећено утицају херметизма на Хераклитову философију, као и Скитиновим интертекстуалним односима са херметичким изворима и његовим поетским специфичностима у односу на Хераклитов философски дух, а пре свега – Скитиновој лирској иновативности, која скрије сложенија и прецизнија – езотерична значења, намењена херметистима, „посвећеницима” у спознаји мистичних цивилизацијских токова (уп. Живковић 2021: 33–34).

Према томе, овај рад представља проучавање⁹ Скитиновог дела *О природи* у контексту следећих аспеката: 1. интертекстуалних веза (уп. Кристева 1967; Барт 1971) са *Corpus*-ом *Hermeticum*-ом (утицаја, примене и поетске модификације); 2. херметизма као Хераклитовог и Скитиновог заједничког идејног темеља; 3. утицаја Хераклитове философије на Скитина, као и Скитиновог оригиналног поетског преображаја; 4. Скитиновог доприноса у развоју лирског духа рефлексije.

2. УТИЦАЈ ХЕРМЕТИЗМА И ИНОВАТИВНА ПРИМЕНА ХЕРМЕТИЧКИХ АСПЕКТА У СКИТИНОВОМ ФРАГМЕНТУ О ПРИРОДИ

У споју лирског заноса и ерудитног духа, Скитин користи херметички језик парадокса, представљен у алегоричном виду у слици Хермеса Трисмегистоса који има моћ истовременог присуства на два или више места:

„Од свега ј’ људ’ма вријеме прво и последње;
у себи има све, једно није и јест’.
Кад прође овдје је, прошло ј’ кад овдје је.
У себи будућ’, кружећ’ к себи доходи¹⁰;
нама сутра је јуче, а јуче сутра” (Скитин 2008: 154)¹¹.

9 Пошто је Хермес Трисмегистос и тумач богова и људи, као и посредник божанске воље. У овој мисији заправо суштински теоријски и интерпретативни оквир представљаће херменеутичка свест – која је својом етимологијом и суштином везана за Хермеса Трисмегистоса. „Дакле: херменеутика долази од грчке речи херменетија, или, тачније *hermeneutike techne* и значила би, у ужем смислу, вештину тумачења, превођења” (Марић 2012: 7).

10 „Дословно преведено: ‘Будући унутар себе, према себи (у себе) долази супротним путем’” (Вишић 2008: 154). (lit. out of itself being inside itself it runs an opposite way to itself [αὐτῷ = αὐτῷ and does double duty)
<https://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A2008.01.0480%3Avolume%3D2%3Atext%3D24>

11 У оригиналу:

„[...] „πάντων χρόνος
ὑστάτον καὶ πρῶτόν ἐστι, καὶ ἑαυτῷ πάντ’ ἔχει
κάστιν εἰς κοῦκ ἔστιν. αἰεὶ δ’ ἐξ ἑόντος οἴχεται
καὶ παρέστιν αὐτὸς αὐτῷ τὴν ἐναντίην ὁδόν.
αὔριον γὰρ ἡμῖν ἔργον χθές, τὸ δὲ χθές αὔριον” (Сирони 2019: 558).

Такође, продирући у дубље, исконске слојеве, Скитин призива и египатско порекло херметизма у богу Тоту, који има и улогу мериоца времена¹², описујући универзално, свемоћно, вечно садашње време, које у себи симултано обухвата дифузне узроке, процесе и исходе прошлости, садашњости и будућности. У Скитиновом „пророчко-песничком надахнућу” (Живковић 2021: 153) присутан је утицај једног од кључних херметичких апеката из *Corpus*-а *Hermeticum*-а („Из говора Хермеса Тату – побожност и истинска филозофија”: „Време је божанска суштина”) (Трисмегистос 2018: 184).

У временским перспективама Скитиновог дела остварена је динамичност токова: од овоземаљског живота – људских, пролазних димензија, са алузијом на херметичку идеју: „Све што постоји је двојако” (Трисмегистос 2018: 183), до спознаје цикличности космичке енергије и повратка своме Творцу и својој првобитној духовној суштини у „(IV) херметичком принципу поларности”: „Све има поларност [...] сви се парадокси могу помирити” [...] (Три иницијата 1908: 10). У Скитиновом делу *О природи* остварена је аналогија и са следећим одломком из трактата „Из говора Хермеса Тату – побожност и истинска филозофија”: „Ниједна од постојећих ствари не мирује” (Трисмегистос 2018: 184), а ова динамичност временских перспектива кореспондира и са схватањем времена у трактату „Савршена беседа (Асклепије)”: „[И] док је Космос дом Времена, он се одржава младим [сам по себи] помоћу принципа Времена и његовог кретања. „С друге стране, време се држи устаљеног реда. Ред и време утичу на обнављање свих ствари које се налазе у Космосу помоћу наизменичних промена” (Трисмегистос 2010: 112).

Херметички језик није ограничен на линеарну логику једног узрока и једне последице, већ изражава вишу, нелинеарну – симултану, дифузну, логику – по којој могу истовремено бити преплетени различити, чак и супротни системи мотивација. Скитинов лирски израз: „У себи будућ’, кружећ’ к себи доходи” (Скитин 2008: 154) – у аналогији је са идејом цикличности у херметичком учењу трактата „Из говора Хермеса Тату – побожност и истинска филозофија” (*Corpus Hermeticum*): „Оно што се раставља враћа се поново, а оно што се враћа раставља се поново” (Трисмегистос 2018: 185). Почетак и крај се спајају у Скитиновом стварању лирске „нарави времена” (Живковић 2021: 154; уп. Скитин 2008: 154) као сегмента херметичког круга у творачкој промисли космичког Ума.

12 Доступно на: <https://awakenedonez.files.wordpress.com/2018/11/the-emerald-tablets.pdf>, https://alexan-thorn.okultopedija.com/knjige/download/knjiga_tajnog_ucenja.pdf. 26. 6. 2020.

3. УТИЦАЈ ХЕРАКЛИТОВИХ ХЕРМЕТИЧКИХ ИДЕЈА НА СКИТИНОВ ПОЕТСКИ ИЗРАЗ

Као што смо навели у Уводу, доминантни став у Науци о књижевности је да су Скитинови поетски фрагменти заправо оличење „Хераклита у стиху” (Сирони 2019: 551). Ово мишљење има дубоку традицију у Хијеронимовом ставу да „је Скитин, писац јамбске поезије, преузео на себе да преточи Хераклитов дискурс у стихове”¹³. Поред ових опсервација, које ћемо уопштено уважити у домену плодотворног утицаја, истичемо да постоје ипак сложенији односи између Скитиног поетског света и Хераклитове философије, у контексту преузимања, али и остваривања Скитинове иновативности у процесу „поетске алхемије” (уп. Парандовски 1964). Да бисмо објаснили наш херменеутички став, потребно је прво дефинисати опште релације између Хераклитове философије и херметизма.

„Хераклит из Ефеса (грч. Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος, око 535. п. н. е. – око 475. п. н. е.) (уп. Ђурић 1979: 5), пресократовски филозоф (уп. Хераклит 1979; Дилс 1983), имао је пресудни утицај на универзално сједињење „мишљења и певања” (уп. Хераклит и др. 1990), које, даље, обликује поетска и мистично-филозофска преплитања од антике до савременог доба. Зато Скитин бира Хераклита као свој духовни путоказ у поетско-пророчким обзнањивањима (уп. Бергк 1882), јер је и сам Хераклит преносио филозофске истине песничким средствима (симболима, метафорама, алегоријама итд.) – кодирао је филозофске појмове, у свести о јединству спознаје макрокосмоса¹⁴, „посредством алхемије речи – у микрокосмосу поетског израза” (Живковић 2021: 154): „Своју мудрост он је изложио више као генијалан уметник неголи као филозоф који уредно изграђује архитектонику свога система” (Ђурић 1979: 8).

Скитин је, дакле, препознао Хераклитове уметничке особине и већ је у самом наслову дела *О природи* одредио своју поетско-космолошку – хераклитовску мисију, пошто је и „Хераклитово дело *О природи* сачувано у фрагментима, а било је намерно писано афористичним и загонетним стилем, слично делфијским пророчанствима” (Јанковић 2019: 164).

Да бисмо илустровали Хераклитово и Скитиново поимање природе, потребно је да се вратимо коренима пресократовске философије: „Пресократовски Грци праматерију (prote hyle) обично називали *physis*, односно прва природа” (Хамваш 2012: 260). Ова општа идеја може се

13 <https://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A2008.01.0480%3Avolume%3D2%3Atext%3D24>

14 „Мистерије своје мудрости, од које нам је сачувано око сто и тридесет несумњивих одломака [...] писао је у сажетој и задахнутој краткоћи, у антитезама пуним сакривене хармоније, у профетском и хијератском стилу, у афористичким и сликовитим наговештајима, који севају као муња кроз мрачне облаке” (Ђурић 1979: 8).

тумачити и у херметичком – алхемичарском кључу: „То је *prima materia* из које је материја саму себе реализовала” (Хамваш 2012: 261).

Хераклитове и Скитинове мисије обједињене су, дакле, у херметичкој догми: „Све је настало из Један” (Хамваш 2012: 162). Запажамо следеће кључне односе између херметизма, Хераклитове философије¹⁵ и Скитиновог поетског фрагмента: А) у поимању космичког Јединства Б) симболици цикличности, дифузности и слојевитости космичког поретка В) идеји вечног кретања.

Наиме, у једном од кључних одломака из *Corpus-a Hermeticum*-а (у трактату „Из говора Хермеса Тату – побожност и истинска филозофија”) истакнута је цикличност, као и динамичност космичких процеса: „Све ствари које јесу, покретне су” (Трисмегистос 2018: 183): „Оно што се раставља враћа се поново, а оно што се враћа, раставља се поново” (Трисмегистос 2018: 185).

Поред ових евидентних аналогичности у путоказима Хераклитове философије, ипак постоје и специфичности Скитиновог поетског израза. Наиме, док у херметизму, као и у Хераклитовој философији – постоји тежња ка универзалности која кроз логос – реч обухвата читав космос у једном исказу, с друге стране – Скитин ипак више конкретизује слику једног од аспеката космичког јединства – динамичности времена. Даље, Скитин се враћа митским изворима, персонификује појам времена, стварајући у другој фази овог процеса митопоетске изразе и у споју рационалних и ирационалних аспеката – исказује поетску фасцинацију моћи времена. Такође, Скитин са више ритма и мелодије од Хераклита исказује саме промене ритма времена, у јединству садржине и форме.

Тако је Скитин наговестио иновативни дух рефлексивне поезије у коришћењу философије као почетног стваралачког подстрека, у мистичном преплитању појмовног и сликовног језика.

4. ЗАКЉУЧАК

„Херметизам је дифузни систем религијске, митске, научне, филозофске, уметничке и цивилизацијске спознаје уопште јер представља тајну и утицајну димензију, која је (у различитим лицима и наличјима) деловала на целокупну историју цивилизације од египатске традиције до савременог” (Живковић 2019а: 107).

15 „Из овог што је досад речено могу се извести ове основне мисли Хераклитова погледа на свет и живот: 1) све се мења тиме што из једног стања прелази у друго, из мировања у кретање, из живота у смрт и обратно; 2) све је подвргнуто закону јединства и непрестане борбе супротности; 3) најподеснији симбол свега бивања и кретања јесте ватра, али не као материја него као изгарање; 4) цео свемир прожима општа законитост којом се одржава његово јединство” (Ђурић 1979: 17). Такође, истичемо да у херметизму, Божански Ум ствара и обликује космос помоћу ватре: (*Corpus Hermeticum*, трактат „Кључ” – „Kleis”): „Ум, који је свестворитељ, користи Ватру као свој инструмент ради обликовања и стварања” (Trismegistos 2018: 262).

У овом контексту, истакли смо утицаје херметичких текстова на Скипиново дело *О природи*: од дефиниције динамичности времена као обележја божанске природе, као и идеја цикличности стварања, „ростављања” и враћања” „Из говора Хермеса Тату – побожност и истинска филозофија”, до утицаја „(IV) херметичког принципа поларности”, у објашњењу појма двојности, јединства супротности и помирења парадокса.

Такође смо истакли да су за разумевање Скипиновог поетског света кључни односи према херметичкој традицији, као и Хераклитови утицаји (у којима Скипин истиче, пре свега, оне делове Хераклитових учења који имају херметичке изворе). Дакле, проучавали смо опште принципе утицаја Хераклитових идеја на Скипина у доменима јединства, вечног кретања и схватања цикличности, слојевитости и дифузности временских перспектива.

Такође, Скипин (иако нема своје место које, по својој поетској вредности заслужује у историји светске књижевности) заправо антиципира језик херметичког помирења парадокса у поезији, као и обликовање (алхемичарских) космичких простора. Од херметичких догми, преко Хераклитовог утицаја, Скипин је створио: поетску језгровитост, мелодичност, лирску екстазу у споју рационалности и емоционалности.

Дакле, у сједињењу поезије, мистике и философије, доминантан је Скипинов лирски израз у коме поетска лепота слика, склопови речи и мелодије нису само средства обзнањивања вечних истина, већ је поетичност дела *О природи* заправо круна промишљања и мистичне просвећености у космичким сагласјима. Скипинове херметичке поетске конструкције скривају кодиране истине о универзуму, природи и човеку.

Литература

- Аполодор 2004: Apolodor, *Knjiga grčke mitologije*, Zagreb: CID-Nova.
- Барт 1971: R. Bart, *Književnost, mitologija, semiologija*, Beograd: Nolit.
- Бергк 1882: T. Bergk, *Poetae lyrici Graeci*, Toronto; University of Toronto.
- Вишић 2008: M. Višić, *Antologija stare helenske lirike*, *Biblioteka Civilizacije / Unireks, Podgorica*.
- Вишић 2019: M. Višić, *Stara Helenska lirika. Postanak, razvoj, vrste*, Cetinje: *Matica crnogorska*, 80, Cetinje, 249–350.
- Дљасин 2007: G. Djasin, *Azbuka Hermesa Trismegistosa (ili molekularni tajnopis mišljenja)*, Beograd: Zepter book world.
- Дилс 1983: H. Dils, *Predsokratovci I-II*, Zagreb: Naprijed.
- Ђурић 1976: M. N. Đurić, *Istorija helenske etike*, Beograd: BIGZ.
- Ђурић 1979: Miloš. N. Đurić, *Predgovor u: Heraklit, Fragmenti*, Beograd: Grafos, 5–36.
- Ђурић 2011: M. Đurić, *Istorija helenske književnosti*, Beograd: Dereta.

Ебелинг 2007: F. Ebeling, *The Secret History of Hermes Trismegistus: hermeticism from ancient to modern times*, London: Cornell University Press.

Еко 2001: У. Еко, *Granice tumačenja*, Beograd: Paideia.

Живковић 2019а: Д. Живковић, Херметизам и хипертекст, Крагујевац: *Наслеђе*, бр. 42, Крагујевац, 107–124.

Живковић 2019б: Д. Живковић, Састављање Адамовог тела на земљи у Џојсовом *Уликсу* и Павицевом *Хазарском рецнику*, Крагујевац: *Наслеђе*, бр. 43, Крагујевац, 57–72.

Живковић 2021: Д. Живковић, *Херметизам у лирици старој века*, ФИЛУМ: Крагујевац.

Зелигман 2010: К. Zeligman, *Istorija magije*, Beograd: Knjiga komerc.

Јанковић 2019: В. Janković, *Imenik klasične starine (mitologija, istorija, umetnost)*, Beograd: Laguna.

Кристева 1967: Ј. Kristeva, Bakhtine. Le mot, le dialogue et le roman, Paris: *Critique*, 239, Paris, 438–465.

Лески 2001: А. Leski, *Povijest grčke književnosti*, Zagreb: Golden marketing.

Марић 2012: С. Marić, *O hermeneutici*, Beograd: Službeni glasnik.

Парандовски 1964: Ј. Parandovski, *Alhemija reči*, Beograd: Kultura.

Scythinus. *On Nature*. <<https://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A2008.01.0480%3Avolume%3D2%3Atext%3D24>>. 21.01.2025.

Scythinus. *Oxford Classical Dictionary* <<https://oxfordre.com/classics/display/10.1093/acrefore/9780199381135.001.0001/acrefore-9780199381135-e-5772>>. 21.01.2025.

Скитин 2008: Skitin, Narav vremena, у: М. Višić (прir.), *Antologija stare helenske lirike*, Podgorica: Unireks.

Σκοῦριος. *The world's largest collection of open access research papers*. <<https://core.ac.uk/download/pdf/299371016.pdf>>. 21.11.2025.

Сирони 2019: F. Sironi, *Heraclitus in Verse: The Poetic Fragments of Scythinus of Teos*, Durham: *Duke University, Greek, Roman, and Byzantine Studies*, Durham 59, 551–567.

Три иницијата 1908: Three Initiates, *The Kybalion: a study of the hermetic philosophy of ancient Egypt and Greece*, the Yogi Publication Society, Chicago: Masonic Temple Chicago, Illinois.

Трисмегистос 2004: Н. Trismegistos, *Corpus Hermeticum*, Zagreb: CID-nova.

Трисмегистус 2010: Н. Trismegistus, *Hermetica*, Leeds: Celephaïs Press.

Трисмегистос 2018: Н. Trismegistos, *Korpus Hermetikum*, Beograd: Metaphysica.

Trimegistos, Н. *Corpus Hermeticum* <<https://www.pistis.pl/biblioteka/anotherhermeticum.pdf>>. 28. 2. 2020.

Thoth. *Book of Thoth*. <<http://robscholtemuseum.nl/wp-content/uploads/2016/04/The-Book-of-Thoth.pdf>>. 11. 09. 2019.

Trismegistos, Н. *Tabula Smaragdina*. <https://www.ivantic.info/Ostale_knjiige/CORPUS_HERMETICUM.pdf>. 12. 09. 2020.

Thoth. *Encyclopedia Britannica*. <<https://www.britannica.com/topic/Thoth>>. 28. 08. 2020.

Thot. *The Emerald Tablets of Thoth the Atlantean*. <<http://www.deeprancenow.com/The%20Emerald%20Tablets.pdf>>. 5. 11. 2020.

Thoth the Atlantean. *The Emerald Tablets of Thoth the Atlantean*. <<https://awakenedonez.files.wordpress.com/2018/11/the-emerald-tablets.pdf>>. 7. 6. 2020.

Фохт 1976: I. Foht, *Tajna umjetnosti*, Zagreb: Školska knjiga.

Хамваш 2012: B. Hamvaš, *Pet genija, Tabula smaragdina*, Beograd: Službeni glasnik.

Хераклит 1979: Heraklit, *Fragmenti*, Beograd: Grafos.

Хераклит и др. 1990: Heraklit, F. Helderlin, F. Niče, M. Hajdeger, *Pevanje i mišljenje*, Beograd: Moderna.

Dušan R. Živković / DYNAMIC HERMETIC PERSPECTIVES IN SCYTHINUS' WORK ON NATURE

Summary / This paper presents an analysis of a fragment of Scythinus' work *On Nature*, in the context of the following aspects: 1. intertextual relationships between Scythinus and the *Corpus Hermeticum* (influences, applications, and poetic modifications); 2. Hermetic philosophy as Heraclitus' and Scythinus' common ideological foundation; 3. the influence of Heraclitus' philosophy on Scythinus, as well as Scythinus' original poetic transformation; 4. Scythinus' contribution to the development of reflective poetry.

In this unification of poetry, mysticism, and philosophy, Scythinus' act of contemplating about the secrets of time in cosmic harmony is predominant. Scythinus' hermetic poetic constructions hide coded truths about the universe, nature, and humanity.

Key words: Scythinus, *On Nature*, hermetic perspectives, dynamism, cyclicity, reflective poetry, Heraclitus.

Примљен: 21. јануара 2024.

Прихваћен за штампу фебруара 2025.